

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhdessä eteenpäin SOTE-uudistus ja järjestöt

Sosten webinaari 8.9.2020

Taina Mäntyranta, johtaja, STM Ohjausyksikkö

Sote-uudistus

Tavoitteet ja sisältö

Tavoitteena

- Syventää ymmärrystä lausunnoilla olevasta sote-lakipaketin luonnoksesta

Sisältö

1. Sote-uudistus: mikä muuttuu
2. Hyte ja järjestöt; järjestöjen yleishyödyllisten toimintojen ja sote-palveluiden yhdyspinta
3. Järjestöt palveluntuottajina
4. Aikatauluista

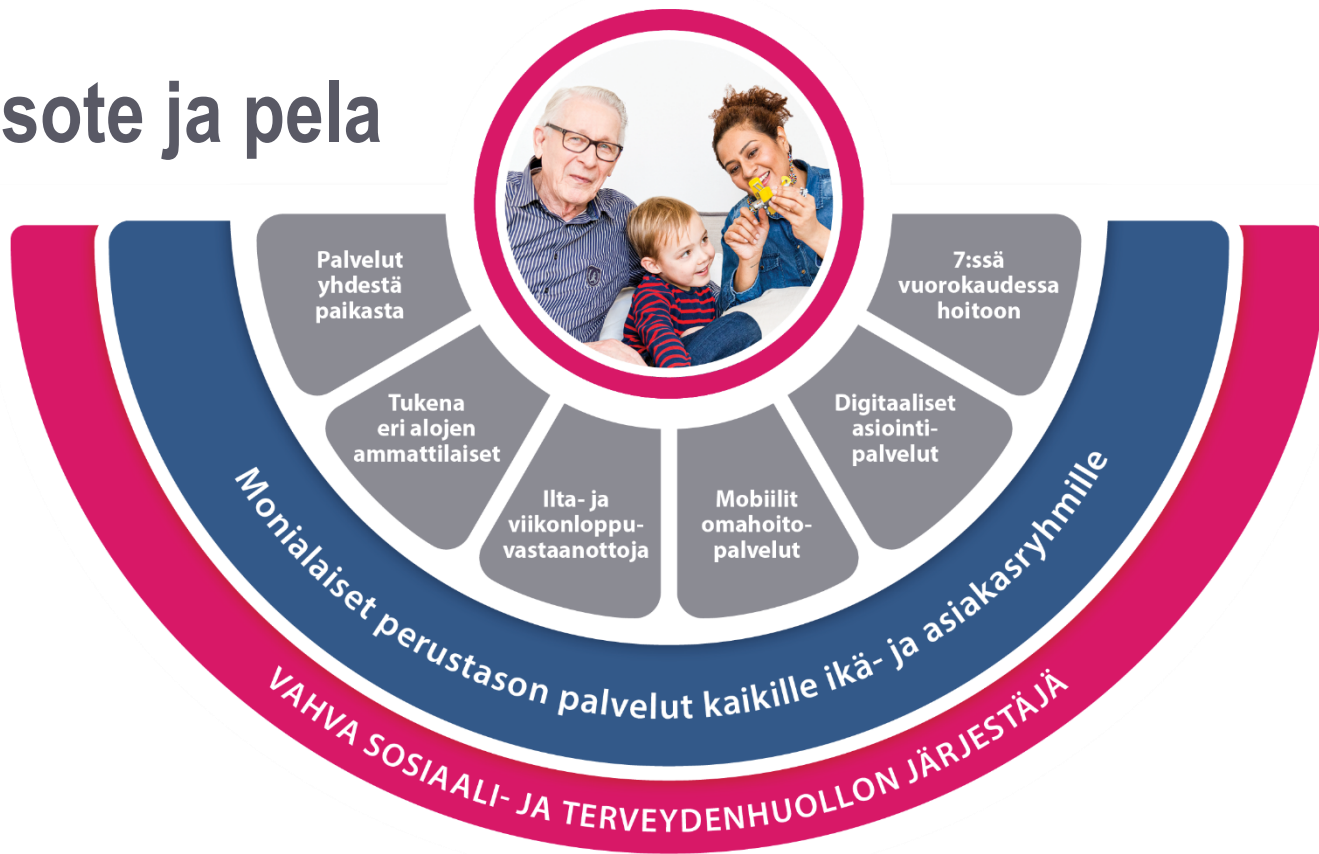
Sote-uudistus

– mikä muuttuu

Sote-uudistus

Visio: sote ja pela

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on, että ihmisten ja yhteisöjen sekä koko yhteiskunnan turvallisuus paranee

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen painopisteet

Ihmislähtöiset palvelut

Palveluja kehitetään niin, että pääset yhdellä yhteydenotolla oikeaan palveluun.

Toimivat ja yhteensovitetut palvelut

Palvelut yhdenvertaisesti kaikille

Painotus ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Osallisuus

Päätöksenteko säilyy lähelläsi. Palveluja uudistetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa

Parempaa laatua ja vaikuttavuutta

Kustannusten nousu hallintaan

Sote-maakunta

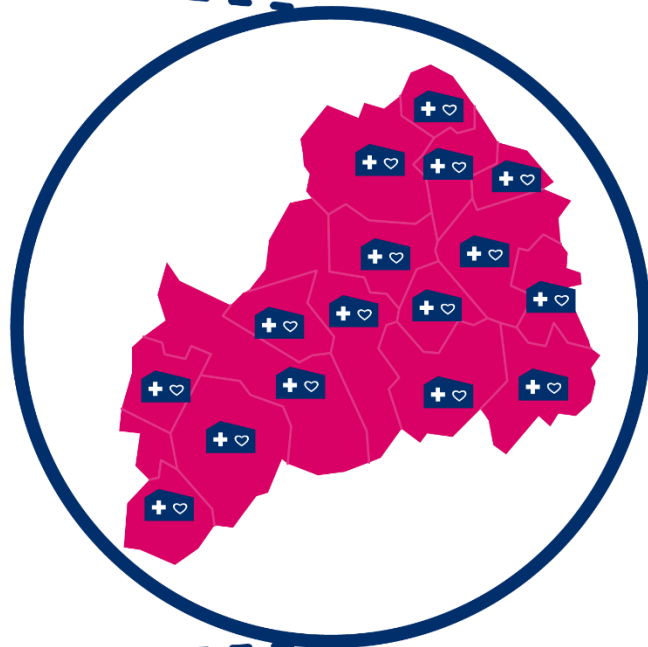
Vastuu sote-maakunnilla

Sama toimija vastaa siitä, että saat tarvitsemasi sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sote-maakunta: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

Sote-maakunta

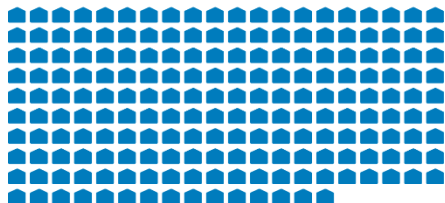
- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

Uusi sote-maakuntarakenne 1.1.2023

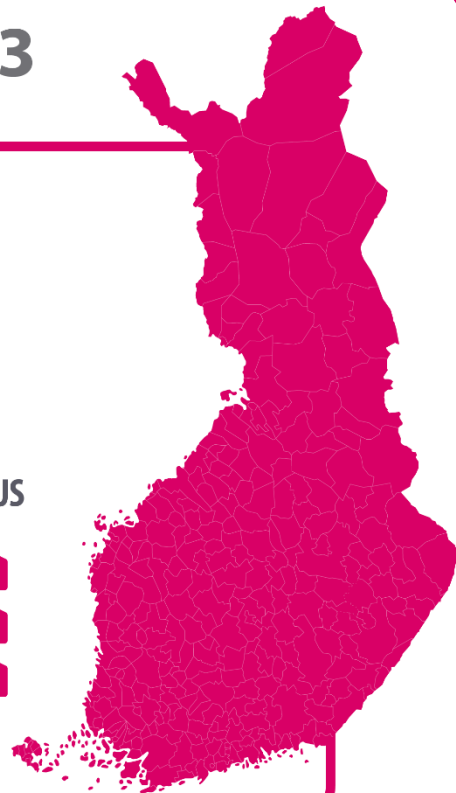
195

sosiaali- ja terveydenhuollon
organisaatiota
22 pelastuslaitosta

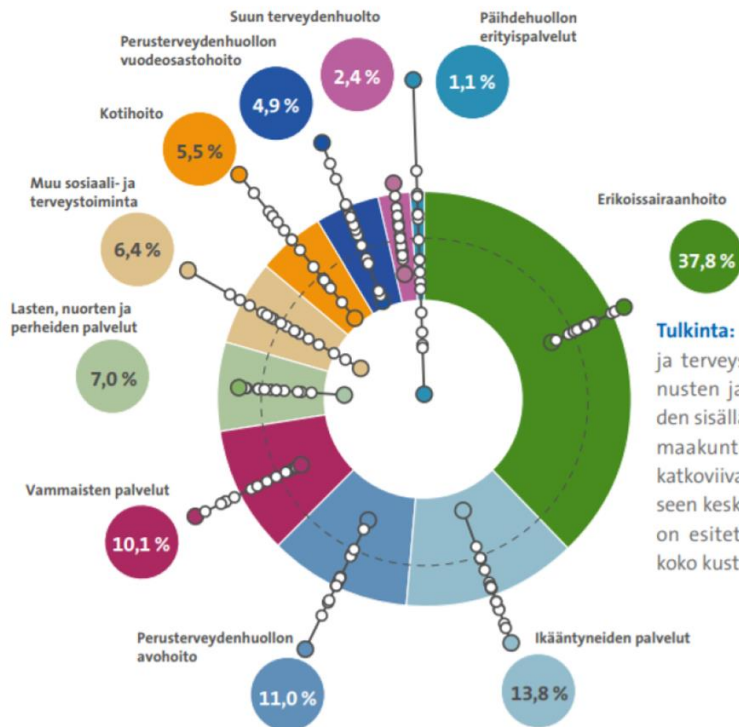
21+1

sote-maakuntaa
+ Helsingin kaupunki ja HUS

Toteutetaan integraatio sote-uudistuksessa

Perus- ja erikoissairaanhoidon sovitetaan paremmin yhteen, vahvistetaan perustason palveluja

Tulkinta: Kuviossa on esitetty sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannusten jakauma tehtävittäin. Kuvion sisällä olevilla viivoilla esitetään eri maakuntien sijoittuminen suhteessa katkoviivassa esitettyyn valtakunnalliseen keskiarvoon. Erillisissä ympyrässä on esitetty tehtävän prosenttiosuus koko kustannusjakaumasta.

Soten työnjako 1.1.2023

Valtio

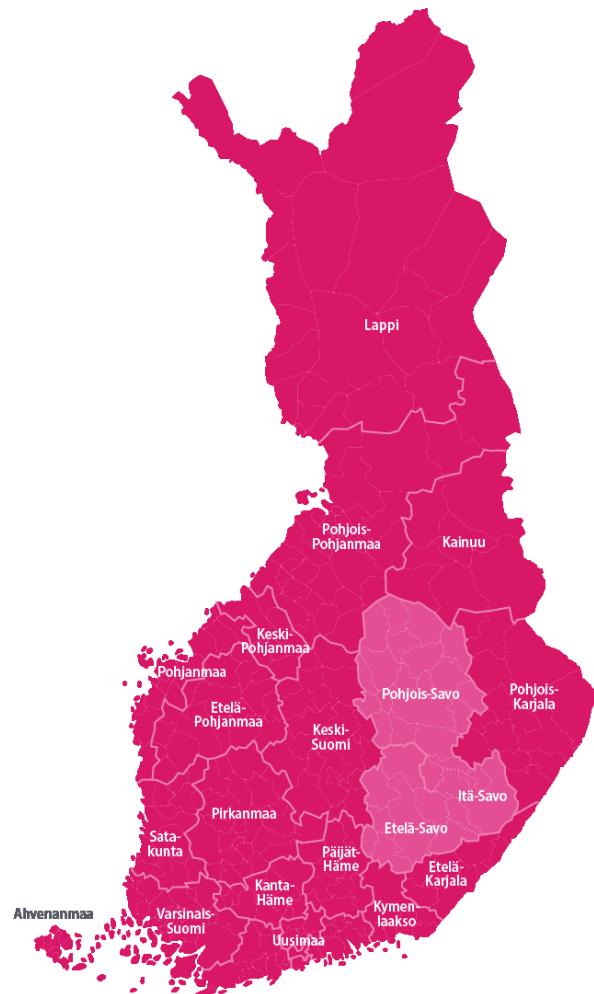
- rahoitus
- ohjaus

21+1
Soten ja Pelan
järjestämisvastuu

HUS-maakuntayhtymä
määritellyt
erityistason palvelut

5
yhteistyöaluetta
työnjako erityistason
palveluissa

Julkiset palvelut vahvassa roolissa
Yksityiset ja kolmas sektori täydentävät

Sote-maakuntajako

- Maakuntajaosta (18) ja sote-maakunnista (21) säädetään voimaantulovaiheessa voimaannpanolaissa
- Jatkossa muutokset (kunnan siirtyminen toiseen tai sote-maakuntien yhdistäminen) toteutettaisiin sote-maakuntarakennelain perusteella
- Sote-maakuntarakenne määrittää myös maakunnan liittojen, valtion aluehallinnon aluejakojen pohjan sekä vaalipiirit (pl. Uusimaa)
- Itä-Savon kuntien (Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava) osalta kaksi vaihtoehtoa: Pohjois- ja Etelä-Savo
 - linjataan lausuntokierroksen jälkeen
- Sote-maakuntarakennelaki vastaisi sisällöltään pitkälti kuntarakennelakia
 - Sisältää myös pakkoliitosmahdollisuuden arviointimenettelyn perusteella

Sote-maakunnan järjestämisvastuu

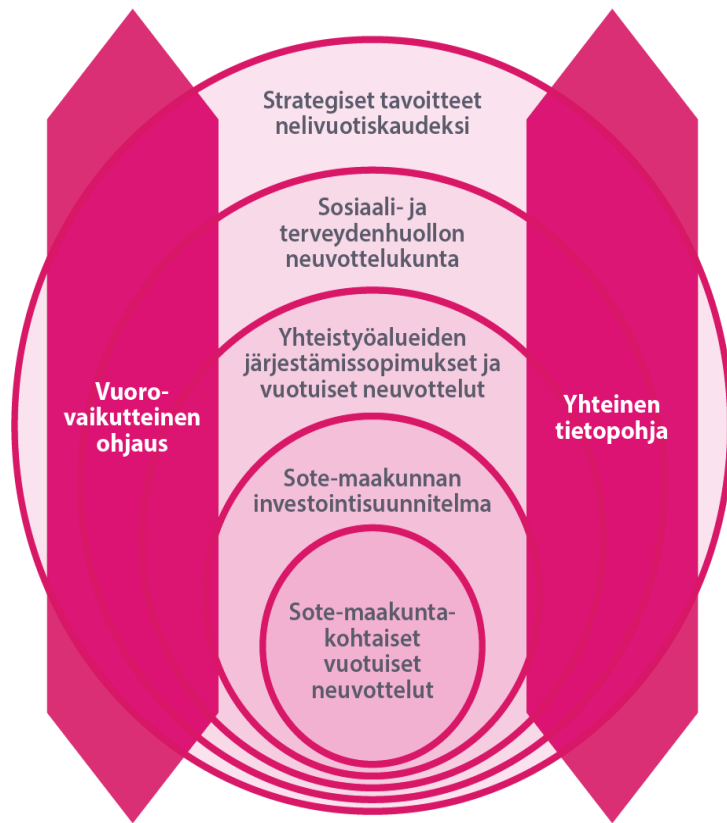
Järjestämisvastuuseen sisältyy

- Vastuu lakisääteisistä tehtävistä asiakkaille
- Päätöksenteko sote-palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä ja tuottamistavoista
- Tuottamisen valvonta
- Viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen (julkisen vallan käyttö)
- Vastuu palvelujen lisäksi mm. ennaltaehkäisevästä sosiaali- ja terveydenhuollosta, koulutus- ja tutkimustoiminnasta, poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautumisesta sekä huoltovarmuudesta, tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä jne.

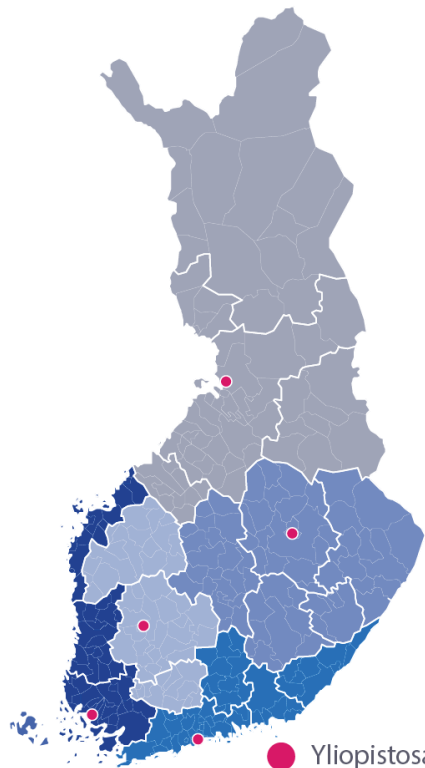
Sote-maakunnalla oltava

- riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa
- palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö ja muu henkilöstö
- hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset
- järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto

Sote-maakunnat ja sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus

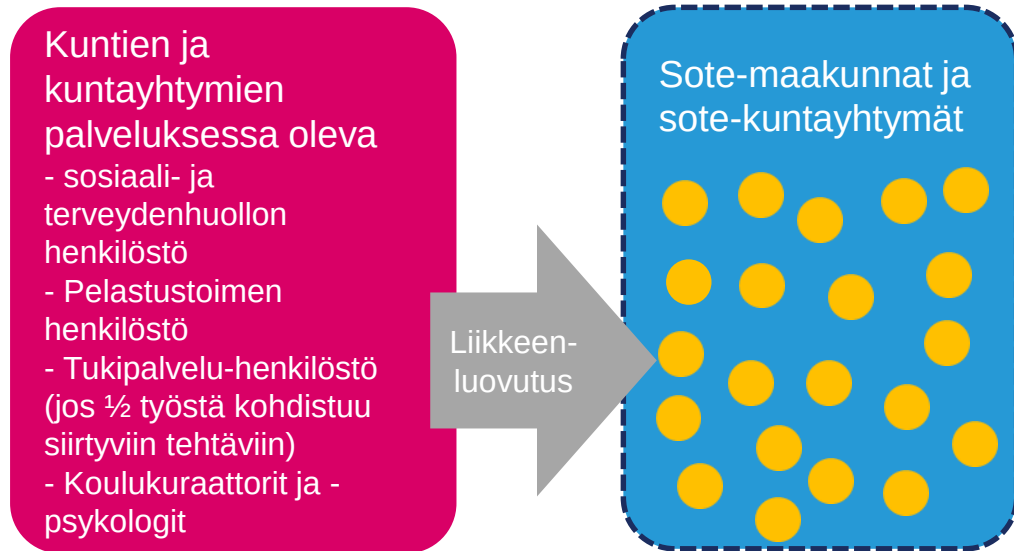
Sote-maakuntien välinen yhteistyö ja yhteistyöalueiden (YTA) ohjaus

- Sote-maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi yhteistyöaluetta
- Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen sote-maakunnat sekä HUS-maakuntayhtymä kuuluvat eri yhteistyöalueisiin
- Yhteistyöalueelle laaditaan valtuustokausittain sote-maakuntien yhteistyösopimus*
- Yhteistyösopimuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain ohjaavien ministeriöiden ja yhteistyöalueen sote-maakuntien välisissä neuvotteluissa

* Valtioneuvosto voi päättää sote-maakuntia sitovasti yhteistyösopimuksen sisällöstä siltä osin kuin sote-maakunnat eivät pääse siitä yhteisymmärrykseen tai sopimus ei vastaa laissa säädettyä

Henkilöstön asema uudistuksessa

- Kunnallisen palvelussuhdelainsäädännön soveltamisalaa laajennetaan koskemaan sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien henkilöstöä,
 - työnantajan muutos ei vaikuta siirtymishetkellä palvelussuhteen ehtoihin
- Perustetaan uusi itsenäinen kuntien ja sote-maakuntien työnantajaorganisaatio

Helsinki ja HUS

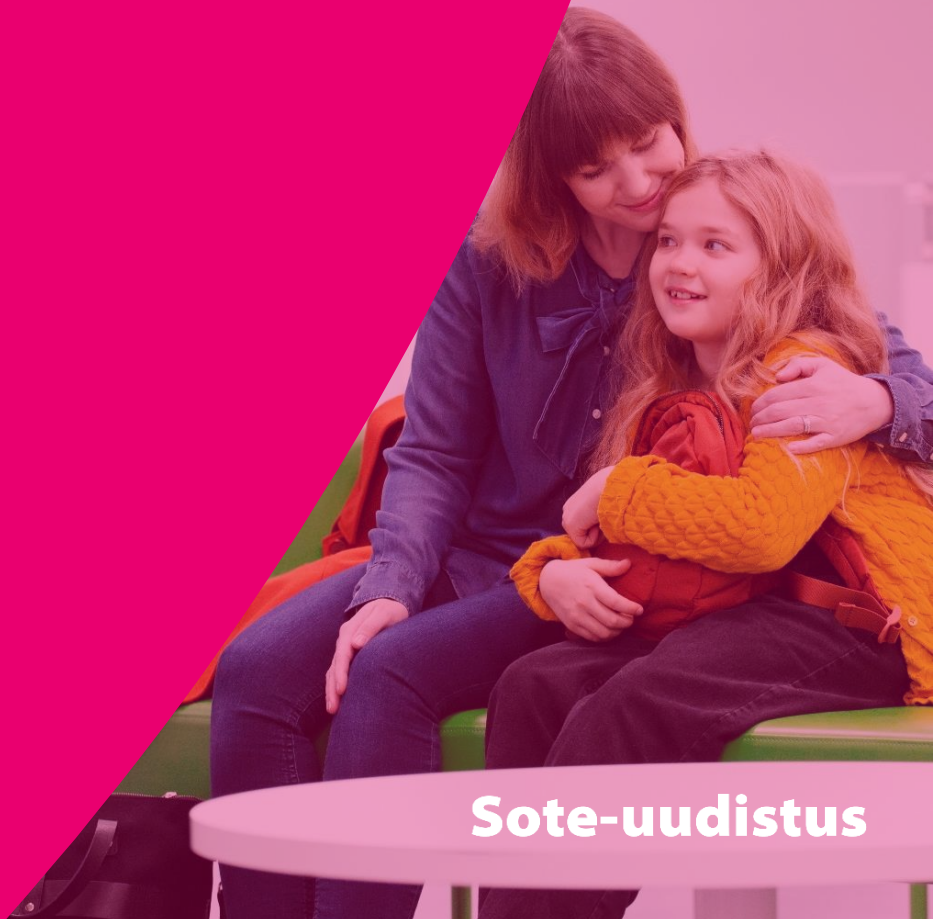
Uudenmaan erillisratkaisun yhteydessä sote-maakuntayhtymäksi muuttuvan HUS-kuntayhtymän ja sote-maakunnan tehtäviä hoitavan Helsingin kaupungin henkilöstön työnantaja ei muutu

Mikä muuttuu viime kauden esitykseen nähden

- Valinnanvapausmalli pois, maakunnan oma tuotanto korostuu
- Järjestäjää ja tuottajaa ei ole pakko erottaa toisistaan
- Monialainen maakunta pois, vain sote ja pela
- Uudenmaan erillisratkaisu

Järjestöt ja HYTE

Järjestöjen
yleishyödyllisten
toimintojen ja sote-
palveluiden
yhdyspinta

Sote-uudistus

6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kunnan on

- seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä kunnanvaltuustolle vuosittain
- valmistettava kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.
- toimitettava sote-maakunnalle ja julkaistava julkisessa tietoverkossa.
- asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet strategisessa suunnittelussaan
- arvioitava ennakoon päätöstensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen ja otettava ne huomioon kunnan eri toimialojen päätöksenteossa.
- Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.
- Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho ja tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan sekä muiden kunnassa toimivien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

7 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa

Sote-maakunnan on:

- arvioitava ennakoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen.
- asetettava suunnittelussaan tavoitteet, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja tuottaminen edistää hyvinvointia ja terveyttä.
- määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot.
- valmistettava omalta osaltaan valtuustolleen valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on julkaistava julkisessa tietoverkossa.
- toimittava yhteistyössä alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä
- tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden sote-maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Sote-maakuntien rahoitus

- Ensi vaiheessa sote-maakunnilla ei ole verotusoikeutta
- Sote-maakuntien rahoitus perustuu yleiskatteelliseen valtion rahoitukseen sekä maksu- ja myyntituloihin.
- Sote-maakuntien valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnista siirtyvien sote-palveluiden ja pelastustoimen kustannuksiin.
- Koko maan rahoituksen tasossa otetaan vuosittain etukäteen huomioon seuraavat tekijät:
 - 1) palvelutarpeen arvioitu kasvu,
 - 2) kustannustason muutos ja
 - 3) tehtävien muutos.
- Rahoituksen tason etukäteistarkistus ei ole täysimääräinen kustannusten kasvun hillitsemiseksi.
- Rahoitus tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan toteutuneita kustannuksia koko maan tasolla.

Kunnista siirretään sote-maakunnille koko maan tasolla yhtä paljon kustannuksia ja tuloja

Siirtyvät sote-palvelujen ja pelastustoimen
kustannukset 19,1 mrd. euroa

Siirrettävät valtionosuudet 6,45 mrd. euroa

- Soten osuus laskennallisista kustannuksista ja lisäosista, yht. 4,86 mrd. euroa
- Lisäksi 70 % veromenetysten korvauksista, yht. 1,59 mrd. euroa

Siirrettävät verotulot 12,66 mrd. euroa

- Yhteisöverosta siirretään n. 0,56 mrd. euroa
- Kunnallisveron tuottoa alennetaan 12,1 mrd. euroa; kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,63 %-yksiköllä

PERIAATE:

Kuntien väliset kunnallisveroprosenttien vaihteluvälit ja kuntalaisten veroasteet pysyvät ennallaan 12,63 %:n siirron jälkeen

Sote-maakuntien rahoituksen määräytymistekijät

Määräytymistekijät	Osuus sote- palveluiden ra- hoituksesta	Osuus pelastus- toimen rahoituk- sesta	Osuus sote- maakuntien yhteen- lasketusta rahoituk- sesta
Asukasperusteisuus	13,424 %	65,000 %	14,622 %
Sosiaali- ja terveyden- huollon tarvetekijät, josta	81,600 %		79,705 %
Terveystenhuolto	48,274		47,152
Vanhustenhuolto	16,141		15,767
Sosiaalihuolto	17,185		16,786
Hyvinvoinnin ja tervey- den edistäminen	1,000 %		0,977 %
Asukastiheys	1,500 %	5,000 %	1,581 %
Vieraskielisyys	2,000 %		1,954 %
Kaksikielisyys	0,350 %		0,342 %
Saaristoisuus	0,113 %		0,110 %
Saamenkielisyys	0,013 %		0,013 %
Pelastustoimen riskiteki- jät		30,000 %	0,697 %

Sote-uudistus

Järjestöt palveluntuottajana

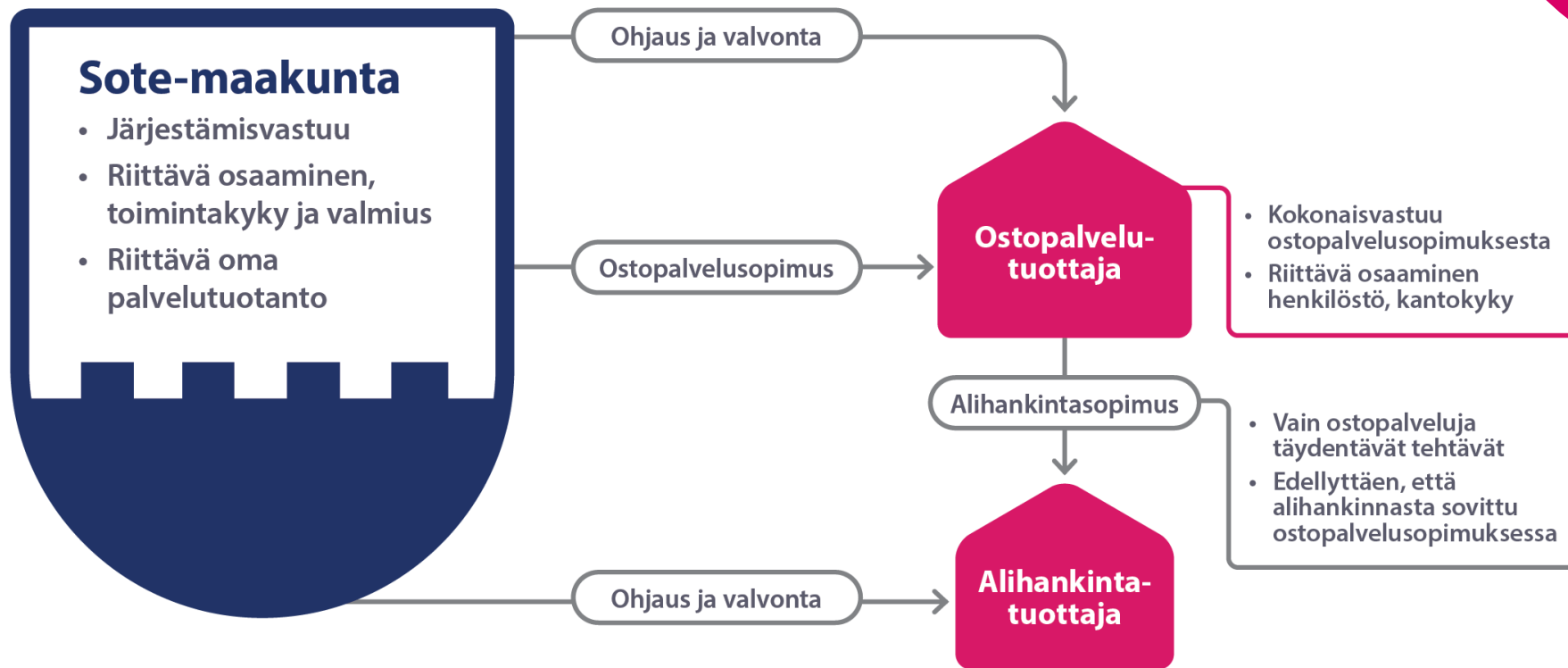
Sote-uudistus

Palveluketjut ja -polut

- sote-maakunnalla on vastuu asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta kokonaisuuksiksi
- erilaisia palveluja tarvitsevan ja käyttävän henkilön palvelut muodostavat tarpeen mukaisen ja keskenään yhteensovitetun kokonaisuuden.
- palveluja voivat tuottaa useat julkiset ja yksityiset palveluntuottajat sosiaali- ja terveydenhuollossa ja muilla toimialoilla
 - järjestöjen tarjoama tuki ja palvelut voisivat olla osa palveluketjua tai kokonaisuutta
- Palveluketjuissa korostuu yhdyspintatyön merkitys!

Kiitos Krista Björkroth!

Sote-maakunta ja ostopalvelutuottajat

Palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

- Sote-palveluja voidaan hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta, jos se on **tarpeen riittävien ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi**
- Hankittavien palvelujen olisi oltava **sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia**, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan **kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa asianmukaisesta toteuttamisesta**
- Ostopalveluina ei saisi hankkia:
 - Järjestämisvastuun toteuttamiseen liittyviä tai julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä
 - Sosiaalipäivystystä ja terveydenhuollon ympärivuorokautista yhteispäivystystä
 - Ensihoidon osalta osittain rajoitettu: ThL 40 §:n 1 mom 1 ja 3 kohdan tehtävät voidaan hankkia ostopalveluna (myös ensihoidon vastuulääkäriin ja kenttäjohtajan olisi oltava virkasuhteessa)
 - Hankittaessa perusterveydenhuollon palveluja yksityinen palveluntuottaja voisi tehdä hoidon tarpeen arvioinnin osana asiakkaalle annettavaa hoitoa
- Sote-maakunta voisi käyttää vastaavin edellytyksin omaan toimintayksikköönsä (myös ympärivuorokautiseen päivystykseen täydentävästi) vuokratyövoimaa
 - Vuokratyöntekijä on sote-maakunnan suorassa työnjohdollisessa alaisuudessa
- Säädetään yksityisen palveluntuottajan alihankinnan (subdelegoinnin) edellytyksistä

Yhteenvetoa

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen vaikutukset järjestöihin

- Uudistus voi näyttäytyä järjestöille eri tavalla eri alueilla (esim. alueen rakenne, vrt. monta järjestäjää alueella tai yksi järjestäjä)
 - Myös järjestöt ovat organisoituneet ja toimivat hyvin eri tavoilla
- Uudistuksen myötä järjestöt toimisivat yhteistyössä kuntien ja sote-maakuntien kanssa
 - Mahdollisuuksien lisääjä?
- Yhteistyökumppani kuitenkin vaihtuu monissa tilanteissa kunnasta maakunnaksi
- Järjestöjen toiminnan avulla edistettäisiin ja vahvistettaisiin asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta
- Järjestöjen toiminnot täydentäisivät julkisia palveluita

- Uudistuksella tulee olemaan vaikutusta järjestöjen toimintaympäristöön ja -kenttään
- Tärkeää muistaa, että kaikilla osapuolilla on yhteinen intressi: asukkaiden hyvinvointi
- Järjestöjen keskinäinen yhteistyö tärkeää
- Yhdyspintatyö tulee korostumaan → tärkeää löytää yhteistyön muotoja ja keinoja
- Uudistus voi myös kasvattaa järjestöjen toimintaedellytyksiä

Kiitos Krista Björkroth!

Sote-uudistuksen valtionavustus- hankkeet

Sote-uudistus

YLEISTÄ HANKEHAKEMUKSISTA – TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS -OHJELMA

- THL:n 8. arviointikriteeri (Onko hankesuunnitelmassa kuvattu, miten asukkaat, asiakkaat, järjestöt ja yritykset osallistuvat hankkeeseen?) toteutui THL:n arviointikriteerien mukaan muita arviointikriteerejä heikommin.
 - toteutui täysin: 14 hakemusta, toteutui osittain: 9 hakemusta
- Kaikissa hakemuksissa mainitaan järjestöt/yhdistykset/kolmas sektori, mutta mainintojen lukumäärä vaihtelee paljon.
 - Keskimäärin järjestöt mainitaan hakemuksissa 14 kertaa, mutta vaihteluväli on suuri, 1- 59.
- Keskiarvoa useammin järjestöt on mainittu Etelä-Karjalan, Itä-Savon, Kainuun, Keski-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Pohjois-Savon ja Satakunnan hakemuksissa.
- Järjestöjä on mainittu nimeltä kolmessa hakemuksessa.

Kiitos: Sini Seemer

YLEISTÄ HANKEHAKEMUKSISTA – SOTE-RAKENNEUUDISTUSHAKEMUKSET

- Lähes kaikissa sote-rakenneuudistushakemuksissa mainitaan järjestöt/yhdistykset/kolmas sektori, mutta mainintojen lukumäärä vaihtelee niissäkin paljon.
- Keskimäärin järjestöt mainitaan hakemuksissa 12 kertaa, mutta vaihteluväli on suuri, 1- 66.
- Eniten järjestömainintoja on Satakunnan, Keski-Suomen, Kanta-Hämeen ja Kainuun hakemuksissa.

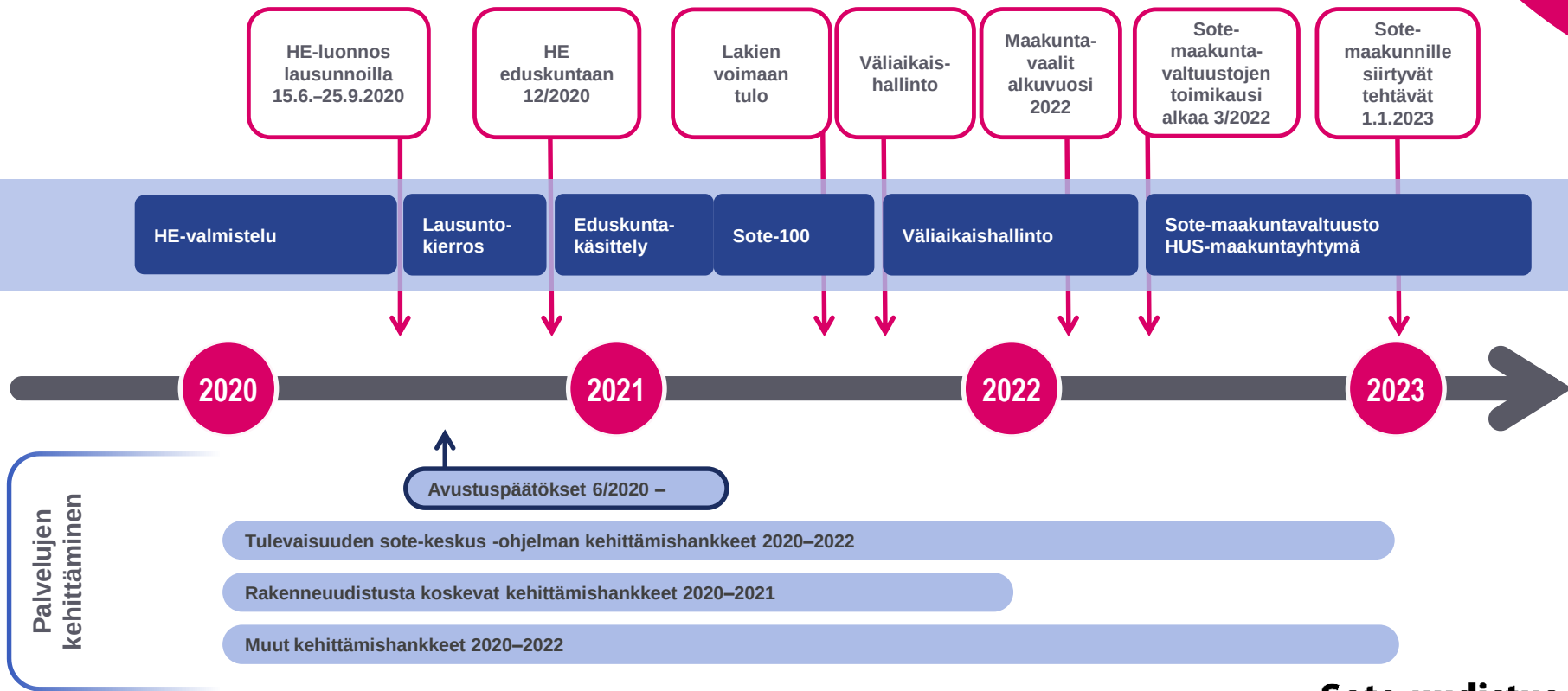
Kiitos: Sini Seemer

Aikatauluista

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Kysymyksiä?

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sote-uudistus